caput aſpidum ſuget. *Solicitus ſit Monachus* (ait Magiſter N. Benedictus, cap. 7. *Regul. S.* grad. 1.) *circa cogitationes ſuas perverſas*: equidem ſuget aſpidem, ni expulerit de venenis cogitationem. Veneno nutriuntur, & proficuum alimentum; ſed cerebrum ob luxuriam exhauſtum, quia virus ſugunt cognoſcentes venenum. Dolus patet, ſed non diſplicet. Furor illis ſecundum ſimilitudinem ſerpentis: equidem ni agitatione phreniticis, nequaquam tanquàm dulcedinem, ſugeret lethalem aſpidem. *Voluptas nocet nimia*: dicit Stoicus d. *cap.* 13. Propter nimietatem, deliciæ abſorbuerunt mentem: huius evacuatio, eſt illarum plenitudo: etenim quò magis propendeunt proclives in voluptatem, demonſtrat cunctis intenſiorem phreneſim; quippequàm ut mente moti, illuſione phantaſiæ, dum alij, & fugientes vident aſpidem, illis videtur Numen retinere Venerem. At quid? Occurrit ingenium Nabis, in imagine uxoris; de quo diximus *Tautolog.* 3. *D.* 2. *n.* 14. Non eſt amplexus, ſed plurium mucronum vulnus: igitur ſomniantes volatilem pulchritudinem, furenter quærunt per vulnera mortem.

S. Benedict.

Senec.

——Vario ducunt in amore iuventam:
In vulnus nunquam virtus, ſed ſæpe libido
Impelit, turpiſque emitur vel morte voluptas:
Et nimium cecidiſſe malum eſt, ſed crimine victum.

Manil. 5. à v. 111.

13 Deliquit populus Iſraël, ut ſolebat, quia uſquequaquè cæſpitabat; *quamobrem miſit Dominus in populum ignitos ſerpentes.* Hebr. *Plurimi extincti ſunt à ſerpentibus Seraphim.* Singularis lectio! Modò non de litera, ſed de voce eſt expoſitio. Serarius in *Ioſue*, 5. quæſt. 45. inquit: *Addi tamen poteſt, dæmones adhuc Seraphim eſſe, modo illo quo igniti ſerpentes vocati ſunt in Hebræo Seraphim: idque quia ij facto reque ipſa dæmonum figura & ſimulacrum erant veriſſimum.* Theatrum eſt fanaticorum præ furore debacchantium, ſe ſomniantium videre, nec videntium delirare, cerebro vacuo, ubi picta, imò ficta pulchritudo, quo iudicio ac præiudicio aliorum excitant riſum, putridum ſignantes cranium: Seraphimque dicuntur ſerpentes, æſtuantes flammà libidinis; ut eluceant luxurioſi motà mente: igitur ni eſſent deliri, minimè arbitrarentur ut Seraphim, ſpecie fœminæ nocentiſsimum draconem. Noſtrates: *Prevarican, quando à un Dragon infernal, tienen por un Seraphin.* Quid ſit, conſtat ex uſtione: ignea tela diaboli: Seraphim dicuntur & dæmones & ſerpentes: modo quo igniti dracones, Seraphim dæmones. Per Seraphim ſummam pulchritudinem ſignamus: viſum ſerpentem horremus: nectiturque utrumque in furioſa libidine; ut palàm ſit, quam in amore furioſi: igitur obijcitur oculis ſerpens urens vel dæmonium, quod extollitur totius pulchritudinis ſpeculum. Diximus *Tautolog.* 7. *D.* 4. *n.* 7. Heliogabalum ſolere mittere per luſum in concurſu Rom. populi (dum magis ferverent ludentium choreæ) virulentos ſerpentes, viperas, aſpides, ut illi eſſet ex morſu lethali riſus, quod alijs in Orcum morſus. Quod ille filius laſciviæ (ſiquidem ſe dicebat *gravatum voluptatis onere*, de quo in eo Ælius Lamprid.) operabatur riſu (Vernaculè: *Por guſtazo*) inſolenti malitia, perficiebat Venus in eius prava ac depravata phantaſia: equidem quam per riſum ad illecebras exponebat, pulchritudo; morſu ac veneno ignitus patebat draco, ſerpens ſpecie Seraphim, riſus in mortem, virus fucatum venuſtatis delectabilis forma, in cratere riſus non deridenda venena.

Num. 21. 6.

Serar.

Draco placet, quaſi Seraphim eſſet.

Lamprid.

Inter ludentium gaudia, virulenta vulnera.

Offendam in nugis? Hæ nugæ ſeria ducent
In mala, deriſum ſemel, exceptumque ſiniſtrè.

Hor. Art. v. 451.

14 Viſum itaque mel Veneris, toxicum pulchritudinis: reſtat pomum Amoris, colore vivido, ſpecioſa formà; ſed mala inſana: etenim valido ictu, dulci eſu vulneratur ratio. Hinc Veteres Venerem pingebant habentem in manu pomum, & pectus vulnere apertum. Adi Chartar. in eius *imagin.* fol. 343. Si pectus prudentiæ ſedes, pomumque ſignum amoris: videtur in imagine, quid Venus agat in rationali corde: igitur ſimulatque deguſtantur poma, vulneratur vel in cautiore prudentia. Vid. Pier. Valer. *lib.* 54. *cap.* 2. 8. & 14. & quæ diximus *Tautolog.* 8. *D.* 5. *n.* 14. Nil mirum vulnus, dum traditur ſagittiferæ pectus, & non dolet.

Imago Veneris.

Laſcivià vulneratur prudentia.

Qui expectavit vulnera, vulnus habet.

Ovid.

Dicunturque furoris poma, ſerpente ſenſim inſanià; quoniam nonnunquàm quæ cordis, apparent vulnera mentis. Intueamur ergo connexionem inter pomum & ſerpentem. Pomum primum dicitur Evæ, quippe ex eius eſu aperta ianua luxuriæ. Fugit pudor, valuit color, aſtuſque ſerpentis commendatione coloris. *Vidit igitur mulier, quòd bonum eſſet lignum ad veſcendum, & pulchrum oculis, aſpectuque delectabile; & tulit de fructu illius, & comedit, deditque viro ſuo, qui comedit, & aperti ſunt oculi amborum.* Totum embolium antiqui draconis translatum eſt in formam inſidiatricem mulieris: igitur pomum non datum viro, ut guſtaret, ſed ut guſtato inſaniret. Dicit Paulus: *Adam non eſt ſeductus: mulier autem ſeducta in prævaricatione fuit.* Adam non fuit ſeductus. Quomodò ergo ſeductus dicitur à PP. ſine ſeductione? Adi Hieronym. 1. *contr. Iovinian.* Auguſtin. 14. *Civit.* cap. 17. & Anſelm. hic. Adam non fuit ſeductus, quia cognovit ſeductionem, & fœminam ut ſerpentem: ſed ſerpens magis ſeduxit, quia Adamus ſeduci voluit. Vidit lignum pulchrum, ſed non bonum ad veſcendum: aſpectu delectabile, ſed mortem cordi: cognovit, & comedit: poma mala inſana ſumpſit: in furorem illicèt agitatus: & ita ſine ſeductione guſtato pomo ſeductus; ut iret præceps ac furens in voluptatem, quanvis ex illa cognoviſſet mortem. *Aperti ſunt oculi amborum.* Voluptas ignis eſt. Strages non cognoſcitur, quouſque ſopiatur. Vernaculè: *Haſta que ſe apague el fuego, no ſe conoce el eſtrago*: & illi cognoverunt ſe eſſe nudos, dum aperuerunt oculos; quia illa malacià ducta, ille percitus inſanià (dum ad præteritum non daretur regreſſus, & curis æſtuaret animus) cognovit quæ mala inſana ſerpentis, & Adamus qualis fructus pulchritudinis. Quid enim vir accipere quibat à fœmina pulchra, niſi mala inſana? Minimè in orbem illorum ſerperet virus; ſi antiquàm aperirent, aperuiſſent oculos.

Geneſ. 3. 6.

Et ingeritur inſania.

1. Tim. 2. 14.

Cum furore ac cæcitate.

Cur igni confertur?

15 *Deditque viro ſuo, qui comedit.* Orbis corruit, ſignaturque cauſa, ut in effectu non gliſcat amentia. *Eva ſine aſpiratione apud Hebræos mulierem ſignificat* (ait Epiphanius lib. 30. *contr. Hereſ.*) *cum aſpiratione ſerpentem.* Idem aſſerit Tiraquell. *leg. Connub.* 9. n. 204. In ſignum univocationis mulier peperit ſerpentem. Conſule Plin. *lib.* 7. cap. 3. videſiſque plura curioſa apud Theophil. Bonet, in *Medicin. Septentr.* Ingenioſum documentum, ut à pectore eliminetur luxuriæ vitium, quo etiam qui captus, etſi victus, non ſit ſervus: equidem cum veneno contrahit inſaniam, qui aſpirat in fœminam. Unde Tertullian. de *Habit. muliebr.* cap. 1. inquit: *Tu es diaboli ianua, tu es arboris illius reſignatrix, tu es divinæ legis prima deſertrix, tu es quæ eum ſuaſiſti, quem diabolum aggredi non valuit. Tu imaginem Dei, hominem, tam facilè eliſiſti: propter tuum meritum, ideſt mortem, etiam filius Dei mori habuit.* Hiſtoria eſt lepida apud Theobald. Anguilb. Tract. 4. *Menſæ Philoſophic.* cap. 23. *Quidam* (ait) *propter malitiam uxoris ſuæ, cùm recederet de terra; ait uxor: Cui me commendatis? Ait ille: Diabolo te commendo. Cùm adulteri venerunt, diabolus illos terruit, & fugavit. Redeunte autem viro, illi dixit diabolus: Tene uxorem tuam: potiùs cuſtodirem omnes porcos ſilveſtres, quàm eam ſolam.* Ita fœminæ mala, & mala fœmina. Hinc cùm regnaret & amor & furor; in cuiuſdam vulnerati pectus irrepſit dolor, dicentis & plorantis apud Æn. Silvium in *Epitaph.*

Epiphan.

Fœtus fœminæ ſerpens.

Tertull. *Mala ex fœmina.*

Theob. *Intolerabilis etiam diabolo luxurioſa.*

Iam ſatis eſt luſum, potior mihi tranſijt ætas.
Me ſcio deluſum, ſi non correxero metas.

Æn. Silv.

DIDASC. III.

Quos cœlum vulnerat, vulnerando ſanat.

1 NIhil fauſtum (ait Ptolomeus, lib. 1. de *Iudicijs*, cap. 12.) *illabi inſcijs ſideribus: ſidera autem influere mutuis aſpectibus excitata.* Melius intelligitur de Angelis, Cuſtodibus noſtris, ſideribus Empyrij, de cœlo deſcendente favore, à quibus, iam conſervis, noſtra fœlicitas, dum per illos alumni perpetim accipiunt gratias. Indicat Orpheus, *Hymn.* poſter. in Iovem.

Ptolom.

Favor, auxilium atque patrocinium Angelorum.

Tuo autem ſplendido ſolio aſtant
Laborioſi Angeli; quibus curæ eſt,
Quomodò à mortalibus cuncta perficiuntur.

Orph.

Quanta dignatio, & hominis celſitudo, quando dona cuſtodiæ nobis eveniunt ambitioſo Angelorum famulatu? *De excelſo cœlorum habitaculo, ad conſolandos, ad viſitandos, ad adiuvandos nos* (inquit Bernard. ſerm. 1. de *Michael. num.* 4.) *attrahitur ſupereminens charitas Angelorum, propter Deum, propter nos, propter ſeipſos. Hinc* homo

Bernard. *Officia erga clientes.*

——Uſque ad ſidera notus.

Virgil.

Angelus verò, ut retorqueamus Ethnicum, *eclog.* 5. à v. 43.

Formoſi pecoris cuſtos, formoſior ipſe.

Hac enim de cauſa inter Hebræos dicitur *Ir*, & ab Iride; pacis notà, Divum internuncia, ac demum propter eximiam formam pulchritudinis; deſignatam in varietate delectabilis coloris.

Cur dict. iris?

Qualis ab imbre ſolet percuſſus ſolibus arcus,
Rutilat, indutus velamina mille colorum.

Ovid. 6. *Metam.* Fab. 1. & 9. *Fab.* 10.

Etenim propter Deum deſerviunt ſervitutis, inſignes præſides, propter nos & propter ſe; ut per huiuſmodi miniſterium, conſtet propenſio in protectionem hominum.

2 Signa prævia iudicij extremi erunt lapſus ſtellarum, atque commotio cœleſtium virtutum. *Stellæ* (dicitur) *cadent de cœlo, & virtutes cœlorum commovebuntur.* Ad influxus ſuperiorum lationum, iuxta nonnullos, ſermo torquetur: unde Iuvencus, *lib.* 4. *Evang. hiſtor.* v.153. accinit:

Matth. 24. 39.

Iuvenc.

Ignivomæque ruent ſtellæ, cœlumque relinquent
Omnis item virtus cœli commota ſuperni
Signa dabit.

Chryſoſtomus hic, & plures apud Suar. quæſt.59. in 3.p. *D. Thom.* diſput.56 ſect.3. per Virtutes cœlorum, Angelos intelligunt. Angeli non commoventur, quippe alterari non poſſunt. Immutari non valent: quænam illos ita commovent? Extremum, ni fallor, iudicium proximum. Maius utique dubium. Quid iudicium extremum confirmatis in gratia, atque gaudentibus gloriâ, cùm ſemper videant faciem Patris, qui eſt in cœlis? Pathos eſt per affectus humani ſpecimen, quo phraſis erga nos dicit Angelorum amorem. Orbe deficiente, ceſſabunt etiam Angelorum cuſtodiæ. Haud mirarer, ſi homines eſſent, quòd perculſi ruerent, & commoti orbem quoque commoverent: etenim ſemper angor, licèt ſint Angelicæ conditionis, ſi deſinunt eſſe Præſides. Vide dicta *Tautolog.* 4. *D.* 3. Ergo in præſens inſtitutum, ut ubi hominum viget ambitio, clareät Cuſtodum dilectio. In illo die quia iam in termino genus humanum, illorum ſuſpendetur miniſterium: commoventurque Angeli, quando deficiunt cuſtodiæ; quoniam cuſtodia in protectionem hominum totum Angelorum gaudium.

Ambitioſus propter dignitatem commovebit orbem.

Cuſtodia hominum Angelorum gaudium.

Ovid. 5. faſt. verſ. 135.

Stant quoque pro nobis, & præſunt mœnibus urbis,
Et ſunt præſentes, auxiliumque ferunt.

Pædagogi ſunt ut inſtruant, & alumnos cuſtodiant. Pædagogi munus (ut ſub hoc titulo dicit B. Clemens Alexandr. *lib.*1. à cap. 9.) eſt dirigere, corripere & indulgere. Videndum brevi, quomodò clientem Cuſtos dirigit, corripit, & indulget.

Clement. Alex.

3 Cùm cohæredes nos reſpiciant, maximoperè amant, inſtruentes in diſciplina; ut ſicut illi modò, pòſt nos cum illis æterna donemur gloriâ. Hoc totum illorum propoſitum: ut in ſedibus vacuis ſit illorum gaudium plenum. *Videte ne contemnatis unum ex his puſillis (qui in me credunt) dico enim vobis, quia Angeli eorum in cœlis ſemper vident faciem Patris mei.* Multa occurrunt diſcutienda. Quorſum deſpectus minimè dirigendus in puſillos, quia cuſtodes habent Angelos? Quorſùm *Qui in me credunt*, quaſi alij non credentes, Angelos in cuſtodiam non haberent? Utquid denique ad credentium cuſtodiam; quòd cuſtodes ſemper videant faciem Patris? Contemnitur facilè, cui nullum in defenſionem munimen: & dum dicit puſillos, illorum denotat Angelos; quoniam debet incutere, ne deſpiciantur, formidinem, habere in vindictam Angelorum protectionem. Ipſi infirmi, ſed cuſtodes validi: qui quidem ægrè ferent uti Pædagogi iniuriam, quos ex Dei præcepto acceperunt in cuſtodiam. Non dormiet, neque dormitabit qui cuſtodit: igitur ut arceät mala, prompta vigilia & cuſtodia: ſine quibus multa & acerba ſubirent, ni hyperaſpiſtes in defenſionem haberent. Succinit Melius Souſa, *Eclog.* lib.6. à v.16.

Matth. 18. 10.

Et officium

Ne lupus inſidias pecori molitus, ovile
Perderet, & ſævus perfunderet ora cruore
Invalidi pecoris, nullo cuſtode relicto,
Non dederant igitur vigilantia lumina ſomno.

Souſa.

4 *Qui in me credunt*: ſubdit Hilarius *Canon.* 18. ex v. 6. Dum credentes deſignat, reprobos taxat; ſed Angelorum exprimit amplitudinem dilectionis, ubi deficit fides: equidem cùm ex fide ſalus, & ſine fide guttura pandat infernus; tantum cuſtos habet amorem, ut exactè cuſtodiat vel pereuntem. Debet homo depoſitum cuſtodire fidei, ut rectè rationem reddat iudici, Angeli protectione. Mutua officia ſunt pro commodo; ut ſerviat duntaxat humero uno. Hinc in remedium cæcitatis, quorum illuminat fides. Raphaël medicamen explicat, ſed iunior Tobias obtuſis oculis applicat. Sæpe cliens Angelicam diſciplinam odit, ſermones internos retrorſùm eijcit; peſſundans cuſtodis conſilium, ac tendens ſine fide, plenus vitijs in infernum: unde Cuſtodes eſtò habeänt dilectionem erga credentes parvulos, maiorem demonſtrant erga obcæcatos reprobos; quoniam etſi fidem non habeant, vel acceptam non cuſtodiant, cuſtodias Angeli vigilantiſsimè obſervant. Qui non credit iam iudicatus eſt. En mirifica fides Angeli, ſine indigni, ab illo dignati, fide; ut micet ſupereminens charitas, dum abundat uſque in faſtidium iniquitas: equidem oſtendit contentioſè dulcem amorem, erga ingratum, pertinacem infidelem. *Obſerva eum & audi vocem eius, nec contemnendum putes*: dicit Dominus; quoniam ſi meta itineris terra viventium & promiſsionis, per viam te præcedet, diriget, cuſtodiet, ac in locum præparatum introducet. Quæ conſtant Angelorum miniſteria, clarent ſummæ charitatis officia. Non mirum, ſi obſequioſo amanti reſponderet amore: mirum vel in vehementia amoris, quòd ſit fides ſine fide, Angelo dirigente, & homine pertinaciter errante, conſiliatore deſpecto, venundato ſub peccato; quo elucet charitas, dum creſcit maior improbitas: igitur ita in amore inflammatur, ut minimè contemnat, vel dum contemnitur. *Omnes ſunt adminiſtratores ſpiritus, in miniſterium miſſi, propter eos qui hæreditatem capient ſalutis.* Mira dignatio, ut qui miniſtri Dei ſint miniſtri clientum; & Dei Angeli, Angeli eorum. At qui hæreditatem non capiunt, non accipiunt? Habent, verùm quaſi non haberent; in quo Angelorum maius officium, & maius obſequium: igitur exercent ſtudioſiùs miniſterium, verùm non referunt fructum.

Hilarius.

Vel in pereuntes.

Exod. 23. 21.

Hebr. 1. 14.

Hebr.

5 Ulteriùs: *Nec contemnendum putes.* Hebr. *Ne eum in amaritudinem provoces.* Cùm puritas alumni intendatur ab Angelo, quodlibet clientis peccatum illi acerba amaritudo: tædet, utcunquè quod nobis nocet. Triſtatur, dum trahimus, quo vexemur; nec digni amore inveniamur: etenim cùm peccatum à Dei amore removeat, & Angelus ſummè diligat; in amorem Numinis hominis proſpicere obicem, provocat diligentem in acrem amaritudinem. Dum Deus offenditur, animus Angeli acerbiſsimè percutitur, maximè ſi ab illo videt offenſam, quem habet in indeclinabilem cuſtodiam. Hic amor dignus amore: homo peccando reſpondet ingratitudine, qua Angelus præ amore affligitur: puritaſque animæ commendatur, ne Cuſtos in amaritudinem provocetur; quippe indignum amicum enixè amantem, provocare in odioſam amaritudinem. Non ceſſat Angelus ab officio, quanvis præ crimine amaro ſit animo; ut vincat officijs, cui grave ſervare tenorem legis. Deſpicitur, inſtat: abdicitur, lactat: illuditur, mulcet: proculcatur, allicit; ut convertantur ad cor, cuius fanaticè aberrat mens. Alius faſtidiret, cùm tot officijs totam operam perderet; ſed præ nimio amore nequaquàm deſiſtit Cuſtos, etſi amarè provocatus: quinimò dum delinquens criminibus ingerit amaritudinem, præbet quaſi obſequio vinctus in protectione dulcedinem. Denique Angelum crediti clientis cuſtodiæ piget; dum per crimina intuetur vanum finem, cuius gratia impium cuſtodit; quippe quotidie tutelæ creditus, magis mancipatur diabolo, quaſi qui Cuſtos defunctus eſſet officio, verùm continuò fovet conceptum amorem, exprimens ex perditione obſequiorum flagrantiorem charitatem: igitur exactiſsimè in cuſtodia perſeverat, quanvis grave, quanvis pigeät.

Etiam mancipatorum ſub peccato ſtudet officio.

6 Intelligitur modò Propheta Evangelicus. *Angeli pacis* (ait) *amarè flebunt.* Etiam per Antropopathos accipiendum huiuſmodi teſtimonium; quippe Angeli paſsionum expertes, ut minimè fluant lachrymis. Unde ergo in Angelis cogitatur affectus iſthic ex mœſtitia peregrinus, ut illis tribuatur impoſsibilis fletus? Ex voto fruſtrato, & evanido intuitu, reſciſsà ſocietate, abſque amicitiæ ullà reconciliatione. Totum cuſtodis propoſitum, perducere clientem ſecum in cœlum (ut fruatur bonis, quem liberavit à malis) ubi in perpetuum felix gloria donatus, qui illius tutelà & vigilià ſeſe vicit in laboribus. Peſsimus datus in ſortem (qui Angelum vitijs exacerbavit tutelarem) diſſentiens conſilijs, nec ſapiens pœnis, perit omninò, amiſſo amante & amabilis ſocio. Quod damnato pœna, Cuſtodi triſtitia, præ æternis ſocij tormentis, effuſis lachrymis: quandoquidem ſummus Angelis dolor, dum ab illis neceſſariò ſeparantur, quos in gloriam vigilanter cuſtodierunt. Præterea, Angeli pacis, ut hìc obſervat Hieronym. ſunt Angeli boni, qui cuſtoditis dicunt: Nolite ſperare in iniquitate, & rapinas nolite concupiſcere: at miſeria abeunt poſt peccata ſua; quippequàm citò non profertur ſententia, quaſi non proferretur, quia diſtrahitur. Currunt Cuſtodes in animarum ſiti, dum magis pretium ſuum perditi homines cogitaverunt repellere. Nolunt cognoſcere quæ ad pacem ſibi, dicta per Angelos pacis, ſed quæ per dæmones, qui in tartara ſocios Angelorum trahunt: tuncque diſcuſsà cauſa, Angeli qui pacis flebunt; quoniam illis ſi poſsibilis fletus, proculdubiò quòd periret Cuſtodibus commendatus. Dignum ſanè fletu fruſtrari cuſtodiam, dum Cuſtodibus ſtudium inferre in patriam.

Iſai. 33. 7.

Dolet Angelus de pereuntibus.

7 Modò noviſsimo dubio. Quid ergo in exactam cuſtodiam vigilis, quòd videät in cœlis vel non videat faciem Patris? Videbatur in promptum officium, expreſsius ac magis conſonum; facies hominum videre, quorum ſunt Angeli: *Angeli* (dicitur) *eorum.* Obſequij videtur ſpecies, ut ad oculum ſerviatur; dignati intendere in faciem, quippequàm etiam oculi habent vocem. Ovid. 1. *Amor.* Eleg. 4. v. 18.

Matth. d.

Reſpiciäs oculos mando vultumque loquacem.

Ovid.

Noſtrates: *Para la execucion prompta, mirarle à la cara.* Quare igitur ut inſerviant Angeli hominibus ſocijs, intendunt in faciem Patris? Gloria eſt, Numinis faciem videre: & dum homines cuſtodiunt, Numinis dicuntur videre faciem; quoniam gloria Angelo-

Hominum tutela, Angelis gloria.

rum cœleſtium, ob amorem in genus, cuſtodia hominum. Videtur facies eius, cui ſervire optatur: Deique ab Angelis videtur, quàm ab illis homo ſtudiosè cuſtoditur; igitur erga Deum Angelorum nulla gratiora ſervitia, quàm degentium in terra vigil cuſtodia. Obſequuntur, cui gratum humanum genus, & cui in Empyrio præparatur locus. Homines quia Numen diligit, intra pupillam

Pſal.30.21. oculorum cuſtodit. *Abſcondit in abſcondito faciei ſuæ à conturbatione hominum.* Undè cùm ibi ſint, erga quos Dominus apponit cor; elevant Angeli ad oculos Numinis oculos, ut ibi videant in cœleſtia cuſtodiendos. Eſt iuxta Scholaſticos, in Angelis cognitio matutina & veſpertina. Hæc in ſe, quæ quidem perfectionis naturaliter ſummæ; ſed non ut illa ex ſplendore Verbi. Ibi perfectiore modo vident, quicquid in cuſtodiam pertinet: quare cùm ibi videant cognoſcentes perfectiùs ſuarum cuſtodiarum munus; in hominum directionem faciem Numinis adſpectant, ut vigilantiùs commendatos cuſtodiant. Claret ex officio, quod etiam deſcribitur ab Ethnico in *Pſeudol.* Act.3.ſcen.2. à v.68.

——Noſtra properes omnia:
Tùm ut oculos huius in oculis habeäs tuis:
Quoquó hic ſpectabit, eò tu ſpectato ſimul:
Si quò hic gradietur, pariter progredimi-nor.
Plaut. *Manum ſi protollet, pariter proferto manum.*
Si iſte ibit, ito: ſtabit, ſtato ſimul.
Si conquiniſcit, conquiniſcito ſimul.

8 Quæſtionem etiam diſſolvit Gregor. Magnus, lib. 2. in *Iob*, cap. 2. *Quomodó enim* (inquit) *aut ſemper aſsiſtere, aut videre ſemper faciem Patris poſſunt; ſi ad miniſterium exteriùs pro noſtra ſalute mittuntur? Non enim ſic à divina viſione forás exeunt, ut internis contemplationis gaudijs*

Greg.Mag. *priventur: Mittuntur igitur & aſsiſtunt; quia per hoc quod circunſcripti* (per operationem) *ſunt, exeunt: & per hoc quòd intùs quoque præſentes ſunt, nunquam recedunt. Faciem ergo Patris ſemper vident, & tamen ad nos veniunt; quia & ad nos ſpirituali præſentià foràs exeunt, & tamen ibi ſe, unde receſſerant, per internam contemplationem ſervant.* Si quando ad nos deſcendunt, Nùmen aſpiciunt; ſignum ſanè perfectionis miniſterij, quod in dignatos coram oculis Domini.

9 Delicabo extrema amoris in textu, qui PP. nobiſque ſæpe negotium faceſsivit. Angeli, qui ad nos mittuntur, ſemper vi-

1. Petr.1. 12. dent faciem Patris: Petrus dicit: *In quem deſiderant Angeli proſpicere.* Perperàm ergo deſideratur, quod ſemper habetur: quomodò ergo ſpectare deſiderant, quod ſpectant? Totum ſtudium Angelorum in hominum tutelam, eſt cuſtoditos dirigere, ducere ac perducere in gloriam, huius gaudent felicitate muneris; ſed non homines, pro quorum gloria decertant: & quod habent videre deſiderant; quippequàm dum illos in gloria vident, gloriam habent. Aptiùs promam. Aliquid ergo in gloria deſideratur, ubi deſideratur quod totum habetur.

Dum homines in gloria vident, gloriam cuſtodiarum habent.

Marc. Sen. *Inventus eſt* (uti ait M. Senec. *Suaſor.* 1.) *qui aliquid deſideraret poſt omnia.* Haud aliter contigit Angelis Cuſtodibus, qui conſulunt vigilanter hominibus: equidem cùm ſocios aveänt in cœlo, quos direxerunt in mundo; intendunt Patris videndo faciem, faciem reſpicere, quia deſiderant anxiè illos in gloria videre. Deſiderant quod non habent exceſsivo amore in homines, ut impleäntur vacuæ ſedes, ex quo illorum maximoperè gaudium: & videndo faciem Patris, etiam inſtat deſiderium, ibique videre aviditate deſiderant; ut ibi quos cuſtodierunt ad gloriam, ſemper inveniant. Denique: Patrem luminum vident, & ſimul videre avent. Quid deſiderant videre? Gloriam habere ſine mœrore, expreſsà nimietate charitatis, idiomate implicationis: faciemque Patris videntes, percupiunt videre faciem; quippe amarè flerent, ſi homines ibi non viderint. Dum ſociorum optatam reſpiciunt felicitatem, exprimunt in gloria fructiferam directionem: & ut canit Prudent. in Symmach. v.1044. patet.

Prudent. *Quales ſerventur ad uſus.*

10 Quos nequeunt dirigere, ſolent plectere; ſed pædagogi intuitu, ut emanet ex correptione correctio, & purificetur aurum, ac ſit ſine ſcoria argentum. Hinc ſenſus noſtræ Tautologiæ pro commendatione Angelicæ diſciplinæ. Si fuerint in Bethulicis à lege receſſus; cœlum in pœnas *tradens tradet illos.* Sæpe pœna vulneris medicina: &

Iudith 5. 24. ubi peccatoribus è cœlo infligitur pœna; non traduntur ut tradantur, ſed ut curentur. *Medicus* (inſit Senec. 1. de *Ira*, cap. 5.) *primò in levibus vitijs tentat, non multum ex quotidiana conſuetudine inflectere; & cibus, potionibus, exercitationibus ordinem ponere, ac valetudinem tantùm mutatà vitæ diſpoſitione firmare. Proximum eſt, ut modus proficiat: ſi modus & ordo non proficit; ſubducit aliqua & circuncidit. Si nec ad huc quidem reſpondet, interdicit cibis, & abſtinentià corpus exonerat. Si fruſtrà molliora ceſſerunt, ferit venam, membriſque ſi adhæ-*

Afflictio à cuſtodibus vulnerum pharmacū. Senec.

hærentia nocent, & morbum diffundunt, manus affert. Eadem ferè eiſdem verbis in curationibus ſpiritalibus obſervare iubet

S.Bened. S. Legislator N. Benedictus, *Regulæ Sanct.* cap. 28. Haud aliter nobiſcum ſe gerit Cuſtos, ubi aliqua pravà affectione laborat animus: equidem cùm vexatio ſubminiſtret intellectum; vexat Angelus, ut homo relinquat morbum, in cuius moleſtia homo ſentit dolorem, ſed invenit medicamen. Raphaëlem fuiſſe Cuſtodem Tobiæ, nonnulli

Unde animarum medici? dixere apud Serar. in *cap.3. quæſt.2.* poſter. part. Cliens multis diebus laboraverat cæcitate, & Cuſtos illum cupiebat reddere lumini, quia ad hoc de cœlo deſcendit: filiumque clientis fel piſcis afferre iuſsit; ut applicatione fellis, cæcitas expelleretur ab

Tob.11.8. oculis. *Lini ſuper oculos eius ex felle iſto piſcis: ſcias enim, quoniam mox aperientur oculi eius, & videbit lumen cœli.* Ita factum: verùm inquirendum; quare ex felle collyrium? Mordicat fel ac oculos pungit: imò lachrymari facit. Vide plura in rem apud Plin. *lib.* 28. *cap.* 11. & 32. cap. 4. Ælian. 13. de *Hiſtor. animal.* cap.4. & apud Medicos, Celſum *lib.*5. *cap.*1. Rhaſim lib.9. *cap.*27. Galen. de *Simplic. medic. facult.* lib. 10. cap.12. ac Valleſ. de *Sacr. Philoſop.* cap. 42. Diximus latè *Tautolog. præced.* à n.5. Cur ergo Angelus præſtans inſigni pietate, erga cæcum alumnum utitur felle?

11 Quicquid operatur Raphaël pro corporis ſalute, perficit Cuſtos in ſalutem animæ. Uteretur ſane ſuaviore medicinà, ſi ſequeretur utilitas: ſuavitate facta cæcitas: hac errat homo, quin errores videät, quanvis uſquequaquè offendat: felque mordens applicatur, ut cæcè offendens ſanetur; quoniam ni per acrem urgentem amaritudinem, haud expellet ab oculis cæcitatem. *Lini ſu-*

Per illorum plagas ſanatur hominum cæcitas. *per oculos eius ex felle.* Peccatum oculos claudit: ni dolor ex cæcitate pungat, cæcus offendet: felque duntaxàt Angelus ordinat, ut viſum cæcus recipiat; quoniam haud cadet in diabolicos laqueos, ſi præ dolore cæcus aperuerit oculos. *Scias, quoniam mox aperientur oculi eius, & videbit lumen cœli.* Neſciunt homines, quomodò obex expellendus cæcitatis, in animarum vitijs. In acrimoniam oculorum, ex qua cæcitas, adhibetur quaſi in lenimina ſuavitas; ſed magis obſcurantur, ut difficiliùs curentur, quia lumen cœli recedit, quò magis qui cæcus cadit. Oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terram, quo turpiùs contrahunt in offenſionem aöraſiam. Haud opus, ut videänt rectè, ſuavitate, ſed dolore: felque pungens & dolores adhibentur, ut oculi ex caligine obtenebrati aperiantur; quippequàm lumen cœli non videbunt, ſi lumina verſus cœlum non attollunt. Ex mordicante humore cæcitas Tobiæ genita eſt, uti placet Valleſsio,

Valleſ. loc. cit. *Convocata præ dolore fluxio eſt, & genita albugo, quæ hominem excæcavit.* Cuſtos haud per contraria medicatur. Dolore enim expellendus eſt dolor, ut reſipiat errans cor: & in præſens medicamen applicatur aptè fel, & cum acrimonia fellis, quia cæco non medicina, ni ex dolore cæcitatis. Si ſuave collyrium, non eſſet medicamentum: cum morſu exprimitur dolor expreſſione lachrymarum: & non aliud niſi fel applicat Angelus, ubi homo offendit, quia cæcus, ut de cæcitate doleat, ac dolore oculos verſus cœlum aperiat, demonſtrans cordis incendium, ac in vexatione intuitum: equidem minimè ut correptione gravet, cæcum gravat; ſed ut dolore pro ſanitate fleat.

Ex illorum felle ſuavitas.

12 Ex contextu elucet propoſitum Angeli mirificà curatione. *Lini* (ait) *ſuper oculos eius felle iſto. Iſto?* Quippini alio? Totum fel, totum amarum: quare ergo hoccine fel duntaxàt in cæcitatem remedium? Quia tantummodò applicatio amaritudinis in remedium cæcitatis. Fel mortificat, & aliquando lumina excæcat. Dum ira acrimonia punit, mortificare duntaxàt intendit; quoniam cogitans dolore extinguere flammam, infert pœnam propter pœnam: propter cæcitatem gravat, nihil minùs ut cæcitatem expellat; quo cæcitas gravatur, quia animus correctionis correptione non habetur: *iſto*que non alio felle curandus, qui iacet cæcus; ut conſtet amor Angeli ex ipſa illata in morſum amaritudine: igitur ſi ſine felle ſanatur, fel nequaquàm adhibetur: at ſi cruciamine eſt opus, ut videät, qui aberrat cæcus; non vexat Cuſtos ut vexet, ſed ut vexatione ſanet. At hoc *Tautolog. ſeq. D.* 2. De Tireſia dicitur accepiſſe à Pallade virgam, qua veluti duce, veſtigijs inoffenſis graderetur cæcus; uti notat Politianus *Syllog.*1. cap.80 quod regerit in *Ambra*, ſuccinens:

Ibid.

Non vexat, ut vexet, ſed ut ſanet.

Quæ & ad quid Tireſiæ virga?

——Baculum dat deinde potentem
Tireſiæ magni, qui quondám Pallada nudam
Angel. Politian. *Vidit, & hoc raptam penſavit munere lucem,*
Suetus inoffenſos baculo duce tendere greſſus.

Aptetur commodius fabula, ut emineät quanta Cuſtodis tutela. Cæcutit homo, dum ducitur inordinato appetitu; cæcuſque manet (eò quod priùs oculis offenderit) neſciens

quò

quò luminis orbus vadat, quin in præcipitium corruät. Miſeretur Angelus erroris, & adhuc homo vult progredi cum obice cæcitatis. Applicat Angelus virgam, ut obcæcatus in via plana ponat greſſus. Ducere cupiebat ſuavitate, ſed non valuit ut videret, directione. Flagris profectò eſt opus, ut expergiſcatur obſtinatus, quem cupiditas ducit, & frena protervè mordet: unde Angelus premit, vexat, vulnerat, mortificat, doloribuſque ſapiens medicus gravat; quippequàm cliens nullam reciperet in collyrio medellam, ni Cuſtos arte in cæcitatem applicaſſet virgam. Exactoris ergo patet amor, dum correptione corrigitur error: eius conſtat dilectio, qui amore vulnerat, ubi vel vulnere ſanat.

Cuſtos correptione corrigit.

Mantuan. Eclog. 7. v. 36.

Ab uno vulnus & opis.

13 Qui ita ſeverus, non deſpicit ſuos; exceſſu charitatis in errantes; quippe eius virga ſemper *virga directionis*: leoniſque facies oſtenditur, ut agnus in exitu cognoſcatur. Eſtò evaginato gladio exceſsibus obſtet, continuò indulget: quandoquidem ſi alumnum viderit humilem, recondit enſem. 1. *Paralip.* 21. à 16. *Obſerva eum, & audi vocem eius*: cuilibet noſtrum dicitur. *Obſerva.* Maluend. *Cave*: igitur primò fragilitatem connivet, cæterùm malitiam plectit. Quare vocem eius audias, vel caveäs, ubi indulgentiâ pergliſcit iniquitas: equidem dabis pœnas; & quia tutoris & fautoris proteris auctoritatem; & quia deſpicis præſentem. Cognovit figmentum noſtrum, & quid fragilitati indulgendum: igitur ubi ex indultu lapſus, audaciores ſpiritus, apparet Angelus Domini perſequens eos, ſed minimè ut perſequatur, ſed ut pœnis medicetur: quandoquidem ſemper aſsiſtit ad latus, eſtò ab homine repulſus. Cùm odium in inimicos ſæpe viguerit, Salvator contrarium docet. *Ego autem dico vobis: Diligite inimicos veſtros: benefacite his, qui oderunt vos; ut ſitis filij Patris veſtri, qui in cœlis eſt.* Ideſt, Angeli, ut ſubdit quò ſuprà Gregorius. *Qui autem Dei filij* (ait) *niſi electi Angeli vocantur*? Propter ſublimes actiones homines convertuntur in Angelos rationales, immutatâ conditione, ſed excellente menſurâ hominis, quæ eſt Angeli. Cur igitur dum inimicus diligitur, Angelis homo confertur? Quippe inimicus diligitur; & amor protervia intercedente rebellium, eſt officium Angelorum. In huiuſmodi amore cordis averſi malitia rependitur gratiâ: dum pravus exprimit odium, reſpondet pravitati beneficium: ubi pectus provocat malignè in amaritudinem, exhibet charitas ampli favoris dulcedinem. Cognoſcit inimicus, & renuit gratiam, quia cognoſcit, & obligari neſcit; oſtendens ſummæ ingratitudinis ſignum, quod quidem, collatum reſpuere donum. Ubi amplior munificentia, ſuperat pervicacia. Ubi maior pietas & obſervantia in fautore, averſio maior in pectore. Nequit vinci beneficijs, qui viam protervè ſequitur pravitatis: deſpiciens ad lubitum & amicum & beneficum; cui magis conſulitur, ubi magis protectorem averſatur, quin recedat gratia & aſsiſtentia, etſi interſint & demerita & odia. Non ſolùm per charitatem & Dei præceptum inimicum diligit, ſed & benefacit; quin recordetur iniuriæ in profuſionem immeritæ gratiæ, an valeät obſequijs averſionem vincere: homineſque ex huiuſmodi mirabili operatione, vocantur Angeli, quippe Cuſtodes videntes alumnos propter directionem averſos (in via pravitatis aberrantes, ac in tartara ſtudiosè præcipites) haud relinquunt gratiam, cuſtodiam & aſsiſtentiam, quantunvis uſquequaquè accipiant à dignatis iniuriam. De illis egregiè meritus Cuſtos, ſed ingratius vile pectus; quod nequaquàm donis flectitur, quanvis gratiæ cognoſcantur: at cùm à Deo præcepta cuſtodia, & ab amore, clientum etiam ingratorum, munificentia; maior vigilia in cuſtodiam apponitur, dum liberiore audacia magis offenditur. Vernaculè: *A mayor y continuado agravio, mayor deſvelo.* Aſtruit fœmina Thecuitis: *Sicut Angelus Domini, ſic eſt Dominus meus Rex.* Unde David modò confertur Angelo? Eſt apta ſimilitudo. Favit filium eſtò ingratum, revocavit averſum, muneravit inimicum: & David cùm eſſet homo, tunc Angelicæ conditionis claruit imago; quippequàm Cuſtos aſsiſtentiâ, auxilio, atque gratijs inimico favet, qui actuäliter & auctoritatem proterit, & audacisſimè offendit. Hic noſter furor, hinc illorum amor, atque Deitatis beneficium: igitur magnum & excelſum, dare cuſtodem in afflictorum ſolatium.

Pſal. 44. 7.

Exod. ubi ſupr.

Maluend.

Semper ad latus, eſtò ab homine repulſus.

Matth. 5. 45

Greg. Mag.

Homo Angelus ex favore in inimicos.

Angelus magis vigil, ut deſpectus à cliente.

2. Reg. 14. 17.

14 Quanta anguſtia Chriſto paſsioni proximo! Cogitationes futurorum gravitate acerbitatis coarctarunt animum, & ſumpſit in prementium cogitationum levamen, ad Patrem præcipientem orationem. *Factus in agonia prolixiùs orabat*, quæ ita affixit animam, ut ſudor eius eſſet ſicut guttæ ſanguinis decurrentis in terram. Ita afflictum pro humano genere cor. *De anguſtia & de iudicio ſublatus eſt.* At quomodò? Deſcendente ad illum Angelo: *Apparuit illi Angelus de Cœlo, confortans eum.* Sat ut fatiſcerat afflictio, quòd deſcenderet ſolatium de cœlo: at ubi ſummè cor premitur, Angelus de cœlo mittitur; ut acerbitas eius ſolamine ſublevetur: etenim nullum maius ſolatium in afflictione hominum; quàm habere in preſſura præſentem Angelum. *Trado tibi hominem: huic adijcio cæcitatem* (inquit Stoicus, *epiſt.* 92.) *non fit miſer. Adijcio debilitatem: non fit miſer. Adijcio dolores continuos & graves: non fit miſer. Non patitur illum ad imum devolvi: retinet in ſummo.* Stoicè loquitur: practicè experimur in Angelica virtute. Quo pacto in ſumma miſeria, miſeria nulla? Ex Angelica cuſtodia. In ignem homo conijcitur: non fit miſer: excutit Angelus ignem, & facit medium fornacis, quaſi ventum roris flantem. Inter catenas iacet miſer homo? Non eſt miſer: ſi aderit Angelus, cadent catenæ de manibus eius. Non patitur illum ad imum devolvi: in ſummo ſemper tenet; quia in imo ad ſumma cuſtodit: ſummèque placet, ſi ſolus deſcendit è culmine Olympi; ſolum illuc non reverti. *Quam mercedem dabimus ei? Aut quid dignum poterit eſſe beneficijs eius? Me duxit & reduxit ſanum* (dicit filius Tobiæ) *dæmonium ipſe compeſcuit: meipſum á devoratione piſcis eripuit, te videre fecit lumen cœli: quid illi ad hæc poterimus dignum dare?* Facilis exitus: ſequi, ut perducat, qui duxit liberum per anfractus; ne unde exivit, revertatur ſolus. *Dignè Angelos colit* (inſit Novarinus, *Umbr. Virgin.* cap. 23. n. 954.) *qui ſub Angelica cuſtodia Angelus evadit.* Petit (ut ait Drexelius in *Horolog. tutelar. Angel.*) tanquàm pro munere à cliente, *vitam, vota, facta*: igitur docet vivere optare, ac iuxta vitam atque vota mori. Omnes ſunt adminiſtratores ſpiritus, propter eos qui hæreditatem capiunt ſalutis. Hinc tutelares:

Iſai. 53. 8.

Luc. 22. 43.

Præſentia Cuſtodis ſolatium miſeris.

Senec.

Tob. 1. 2.

Quæ illius officia?

Novarin.

Ovid. 5. Faſt. v. 137.

Cauſa tamen poſiti fuerat cognominis illis,
Quod præſtant oculis omnia tuta ſuis.

DIDASC. IV.

Venerem fugabis, ſi Venerem fuges.

Menand.

1 M*Iſerum eſt neſcire, ſine periculo vivere*: dixit Menander in *Ity*, quippe neſcienti contigit periculo mori. Unde periculi effugium, eſt cognoſcere periculum. *Hæc arma neſcis tenere*: ait Marc. Seneca, *Controverſ.* 2. Cum periculi ſcientia caperetur fuga, ſimulque libertas; ne ſenſim reperet in ſervitutem captivitas: igitur quia abiecta protectionis invincibilis arma, inter vincula gravia non datur fuga. Lucretius, qui non cavit, monet, 4. de *Rer. natur.* à v. 1140.

M. Senec.

Occaſio in lubricis præceps.

Prændere, quæ poſsis oculorum lumine aperto,
Innumerabilia; ut meliùs vigilare ſit antè.
Nam vitare plagas in amore, ne laciamur,
Non ita difficile eſt, quám captum retibus ipſis
Exire, & validos Veneris perrumpere nodos.

Lucret.

Etenim cum non armis, ſed inſidijs agatur, cognitus dolor & dolus, blandimine non cognoſcitur. *Tradens tradet illos* peccatum, dicit Tautologiæ teſtimonium. Aliter blanditiæ Veneris inter vincula occaſionis. Dolor ac dolus fugiendi, ne dolus inſtet, ſubſitque dolori: perperam qui quærit, fugit; quin poſsit iurè queri de quo dolet: quoniam ubi cautè non removetur occaſio; in dolores dolens traditur à ſemetipſo.

Iedith. 5. 24.

Sacer eſt ignis, nimiumque potens:
Credite læſis.

Senec. in Hyppol. v. 329.

2 Inſigne in cautionem diſcriminis hieroglyphicum, ac in fugam blandiminum voluptatis documentum, obijcit Hermann. Hugo, *lib.* 3. *ſuſpir.* 11. pingens Sponſam ſuper cervum equitem, atque fugâ in tutiora properantem. Epigraphe ſiccine:

Celeſtes animus ſitis inſatiabilis undas,
Cervus ut irrigui fontis anhelat aquas.

Herm. Hug.

Perpropriè igitur, ut ſponſa caveat, & tutamina quærat: equidem alexipharmacum in Veneris tela, non aliud promptius niſi Veneris fuga; & in cervo, ne in lapſum urgeat occaſio: equidem ſi cervus in fugam curſu velocior; pro ſalute ſervanda fuga pernicior. *Quemadmodùm deſiderat cervus ad fontes aquarum*: dicit David. Ceciderat: nil mirum, ſi vulneri pharmaca quærat. Quid quòd ſitibundus, ubi refertus ſerpentibus? Haud curreret, ſi cucurriſſet: equidem ſi per moram virulentiâ ſerpentium vulneratur; ante vulnus modò fugeret, nequaquam vulneraretur. Succinit idem ibid.

Scutum fugæ adverſus Veneris tela.

Pſalm. 41. 2.

Sæpe venenifero paſtus ſerpente medullas,
Cervus agit totis hauſta venena fibris.
Et modò combibitum populatur pectora virus.
Ardet & in tacito noxia flamma ſinu.
Haud aliter ſcelerum mihi mens temerata veneno,
Et tua quæ iaculas tela, venena, Venus:

Idem.

David quærit vulnerati cervi ſolicitum animum;

mum : Sponſa ſine vulnere curſum. Hæc ne dolorem habeat : ille ut expellat. David inquirit adinſtar cervi remedium , ſponſa verò theriacum. Remedium ille, ut ſaluti reſtituatur : alexipharmacum Sponſa, ne fuga vulneraretur.

——Quiſquis in primo obſtitit
Repulitque amorem , tutus ac victor fuit;
Senec. d. v.131.
Qui blandiendo dulce nutrivit malum,
Serò recuſat ferre, quod ſubijt, iugum.

3 Cauſam prodit Iuſtin. *Hiſtor.* lib. 41. *Sæpe fugam ſimulant* (inquit de Parthis) *ut incautiores adverſum vulnera inſequentes*
Iuſtin.
habeant. Nec pugnare diù poſſunt. Plerunque in ipſo ardore certaminis prælia deſerunt , ac paulò pòſt pugnam ex fuga repe-
Venus ſemper inſidioſa.
tunt : ut cùm maximè viciſſe te putes , tunc tibi diſcrimen ſubeundum ſit. Haud aliter Venus cavenda , quippe ſemper inſidioſa, cogitans dolum , ubi latet in fuga maius periculum. Hinc in roſa ſpinis vallata Veneris ſymbolum , ne vulneretur ſentibus pectus incautum : quandoquidem etiam ubi ſpina removetur , manus removentis pungitur. Hinc in aſtum Veneris , iacula & arcum Cupidinis pingunt , cum lemmate : *Fracta magis feriunt.* Adi Petram Sanct. 8. *Symbol.* cap. 4. Fracta non feriunt ; ut feriant , fracta finguntur : equidem cùm inſidijs valeat, & occaſione illecebrarum vincat ; maius periculum fractis iaculis inſtruitur , ubi nullum indicatur. Prævaricatus eſt Achan in ana-
Ioſue 7.21.
themate Iericho. Vidit *inter ſpolia pallium coccineum , ducentos ſiclos argenti regulamque auream & concupiſcens* abſtulit & abſcondit. Pretioſa ergo monilia , de quibus in *Ephemer.* 28. *Mart.* n. 2. Hæc fuiſſe ornamenta idoli , propugnatoris Iericho ; dicit
Maſſ.
Maſsius hic , & Villalp. in *Appar. Urb. & templ.* p. 2. cap. 23. quæ quidem omnia *pedes Achan offenderant , ſed ſurripuit* : infit. Ido-
Eius cultus ſemper obex
lum cordis dici ſolet fœmina pulchra , cuius venuſtatem commendant pretioſitate ornamenta : & dum idoli ornamenta ſurripiuntur , pedes calcantis offendunt ; quoniam pulchritudinis idolum ſemper in lapſum. *Pedes offenderant.* Necdùm lumina viderant: equidem pœniteret philtro allectum pulchritudinis , quod ita fœdè conculcaſſent pedes. Offenſio pedum indicat vel obicem in progreſſum , vel cordis odium: pedem ſuper illa poſuit indicans averſionem: pòſt ſurripuit , deſignans voluptatem , expreſſo periculo , etiam conculcato idolo : etenim ſibi ex concupiſcentia ſumpſit , quod pri-
Eius iacula feriunt etiam contrita.
dem pedibus , ne noceret, proculcavit. *Concupiſcens abſtuli.* Actio ſecuta concupiſcentiam, ut Veneris inſidiosè exprimeret efficaciam : quandoquidem ab idolo conculcato illectus, & pulchritudine victus , inter votum & factum nullum invenit diſcrimen , propter venuſtatis obviæ occurrentem occaſionem. Conculcavit, ſed quaſi erigeret , oſtentà fragilitate, vel proculcatà Venere : igitur in occaſione ferient uſque in præcordia flammivoma tela , quæ ita feriunt proculcata. Fracta magis feriunt , ſi flammam corda concipiunt , ſumptà occaſione ex virtutis præſtantia , ut ſecurior ſit in periculo ruina , ignorantis inſidias , ſed tendentis in illecebras: etenim cùm voluptas ſtruat dolos , deauret laqueos in venatum , exponens concupiſcen-
Fiducia eius occaſione vana.
tiæ, ut peſſundet idolum,ſecura profectò Veneris præda, ſub pulchra ſpecie conculcandi idola.

4 Iam alij deiecerant illam elaboratam theleſmaticè imaginem , ut gladio inſigni ad os cuſtodiret urbem. Non tantum malum Achanum maneret , ſi iacentem fugeret ; quàm offenderet : placuit conculcare propter odium , quin prævideret periculum; cùm illi expediret non manere , ſed ut alijs, præterire. Noluit, & offendit ignotà fragilitate, & Veneris occaſione , qua exæſtuat pectus,quia invalida virtus. Unde neſciens coniugium inter voluptatis flammam & flammæ concupiſcentiam ; idolum quod religionis zelus ex altari deiecit ac proſtravit , obvià occaſione ſibi abſtulit & erexit. Linguam , ſeu
Veneris munera mortis inſtrumenta.
regulam quam in illo invenit auream , aſſerit Villalp. fuiſſe ſicam. Hæc ſunt monilia Veneris in altari cordis , ut homo cum pignoribus ſit impos mentis : igitur ita illecebris cæcus, & libidine captus, quòd gaudens inveniſſe Veneris formam , ignoret in mortem ſecum deducere ſicam. In exitu Acham expertus , quanti cupienti voluptatis dolus, dum ornatus imaginis abſtulit , & ne cunctis noceret , ſepeliret ; quia vel ſepulta eos le-
Intuitus iudicis in ſententijs.
dunt qui concupiſcunt : caditque miſer ; ut conſtet per vulneratum cadaver , non niſi in acerbitatem mortis,per occaſionem etiam inſtrumenta voluptatis. Confeſſus ergo crimen, Acham ducitur in mortem ; ut iudex priùs curet de anima , quàm de tranſgreſſoris pœna : tuncque *Ioſue tollens Acham , ar-*
A v. 24.
gentumque & pallium & auream regulam:.. & cuncta quæ illius erant , igne conſumpta ſunt : congregaveruntque ſuper eum acervum magnum lapidum. Furem Ioſue lapidavit, ſed ornatus imaginis flammà conſumpſit.

Compeſcuit ignibus ignes.
Ovid. 4. Triſt. 3. v.65.

Quare cum Achano non ſepeliuntur , ſed igne evaneſcunt ? Altè meditatum in carnis lubricitatis exemplum: igitur ſi ſat non pœna in

reſipiſcentiam, & Veneris fugam ; ſaltem qui in voluptatem omnem lapidem movent, non aliud niſi cadaver in dolorem invenirent. Cætera ignis fuere cibus , ne labaſce-
Stipendium Veneris mors.
ret fragilis animus. Si ſepelirentur , & non flamma ſtudio addicta conſumeret , ſpecies cultus idoli in perniciem remaneret : & in cuncta ornamenta graſſatur ignis ; ut tanti mali nec eſſet ſpecies : equidem etiam quæ ſepulta , noxia ; ſi per occaſionem lubricè fuerint inventa:

Claud. 2. in Eutr. v. 52.
Et ruit in vetitum damni ſecura libido.

5 Periculum, vel Theſeus prævidit, qui Veneris etiam imaginem repulit. *Eſt apud Delior Venus. Crediderim ſignum hoc* (ait
Pauſan.
Pauſan. *cap.* 314.) *à Dædalo Ariadnam accepiſſe , ſecumque illud abeuntem cum Theſeo aſportaſſe. Theſeum certè Delij tradunt, Ariadnæ ademptum , Apollini dedicaſſe ; ne ſcilicèt ſibi , ſi illud retinuiſſet, Ariadnæ deſiderium commoveret , atque ita ex ea recordatione novis amoris aculeis ureretur.* Ethnici hoc faciunt, quia voluptatum nocet pectori vel ſignum. Veneris ſignum erat ; reliquitque ſignum, poſtquàm Ariadnam reli-
Eius ſigna è memoria reijcienda.
querat ; ut plenè liberaretur à iaculis , quæ vibrare aſſueſcunt otioſæ cogitationes: equidem tolerabit novis aculeis cupiditatis gravamen ; quiſquis neglexerit fatuè , in deſpectu ſimulachri, eliminare occaſionem.

At fugitare decet ſimulacbra , & pabula amoris
Lucret. d. v. 1060.
Abſtergere ſibi , atque alio convertere mentem.

Pungit memoriam imago , & redardeſcit libido : pulſâque apponit medicamen imaginis oblivionem ; ut pateſcat ex memoria quantum occaſione malum, dum faſcinat libidinis etiam ſignum. Avertit ab oculis , ne increſceret flamma pectoris : quandoquidem imagine per memoriam redit furor,

Ovid. 2. Remed. v. 216.
Et quæ deciderant tela , reſumit amor.

Hinc Ambroſius 1. de *Pœnitentia* , cap. 14.
Ambroſ.
Libido (inquit) *gravis ignis eſt : & ideo non debemus illi dare alimenta luxuriæ* : nullumque maius alimentum , quam in imagine ſpecies illecebrarum: etenim inclinatione in oppoſitum converſà , redit ſtatim occaſione flamma.

6 Accidit in huiuſmodi igne humanis animis , quod cum igne ſacro Hebræis. Ex animæ captivitate, urgente dolore ignis Veneris ſopitur , & in aquam fomite deficiente convertitur. Unde quærentes ignis antiqui in combuſtionem formam , minimè inveniunt ignem , ſed aquam craſſam , cui innata conditioni proprietas , non exæſtuatio, ſed frigiditas.

Frigida de fonte tota cadebat aqua.
Propert. 2. eleg. 22. v. 12.

In igne , qui modò aqua & frigida ſpes poterit eſſe flammæ? Utique, appoſito fomite. *Sacrificia quæ impoſita erant , iuſſit Nehe-*
2. Mach. 1. à 21.
mias aſpergi ipſa aquà , & ligna quæ erant ſuperpoſita:.. accenſus eſt ignis magnus , ita ut omnes mirarentur. Quia defecerunt ligna,
Vis ſumma in ſopito igne , fomite occaſione.
quaſi ſopita flamma , & in contrarium converſa. Sed quid ex tanta converſione & in contrarium? Inextinguibile incendium,quod conſtat per exterminium : equidem vel mortuæ creverunt vires , per fomitem occaſionis. De igne aqua accenſo , diximus *Tautolog. præced.* n. 21. Aqua igni libidinis ſulfur. Qualis ſiccine ignis , cui aqua in vires ſumendas fomes? Ita Troia fragile pectus; igitur occaſione in illo accenſus eſt ignis magnus.

Sic niſi vitaris, quidquid revocabit amorem,
Ovid. d. v. 337.
Flamma redardeſcet , quæ modò nulla fuit.
Hic opus eſt armis, hìc ò fortiſsime pugna.

At fuga ſunt arma , ut arripiatur victoria. *Fuge & fugabis* : inquit Novarin. *Umbr.*
Novar.
Virgin. Excurſ. 91. n. 824. equidem ubi occaſio, non eſt credenda converſio ; quippe lapſus vel relapſus valdè facilis ſub velamine virtutis.

7 Ne ſub ſpecie religionis populus caderet , ſpolia Deus ex idolis inhibuit. *Sculp-*
Deuter. 7. à 25.
tilia eorum igne combures. Non concupiſces argentum & aurum , de quibus facta ſunt, neque aſſumes ex eis tibi quicquam ne offendas. Nec inferas quippiam ex idolo in domum tuam. Non ſat idolorum contritio, ut etiam addatur in oblivionem combuſtio? Non ſat : In combuſtione videtur duntaxàt pulvis ex adoratione cordis ; ut videatur in ſepulchro, cui cordis ſacra adoratio: etenim
Removenda materia, ne concipiatur flamma.
nulla ex imagine memoria , ubi imago deformata. In comminutione ſimulacri materia perſeverat : ſimulacraque lex comburere denunciat ; quippe ne redeat amoris forma, etiam removenda adorationis materia. Adinſtar vitri conteritur dilecta imago , formæ conculcato idolo , in cuius contritione periculum , quoniam in amorem ſæpe converti-
Veneris imago cur confertur vitro?
tur odium: ſculptiliumque fractio aptè vitro comparatur ; quia ſæpe fauciat frangentem, dum comminuitur. Igne ergo ſculptilia comburenda, ne Iſraëlitis ſervata fierent ſcandala : ſervabatur aurum & argentum idolorum in Sanctuarium , ut religioni ſerviret , quod veram religionem contaminavit : inhibeturque quicquid ex illis, pretioſum eſtò, introduci domum ; ne ſpecie religionis introduceretur damnum. Patuit in militibus Machabæi, huiuſmodi ſpecie multati morte, dum alij commilitones à periculo liberi. Ferè im-

imbelles inimici occiderant, quia ſecum mortem ferebant. *Invenerunt ſub tunicis interfectorum de donaris idolorum. Omnibus ergo manifeſtum eſt, ob hanc cauſam eos corruiſſe.* [*2. Machab. 12. 40.*] Videbatur auri idolorum ſurreptio, ut deſerviret Sanctuario, cuius erat prohibitio; ne delinquerent, aſſumpto virtutis velo: articuluſque dixit aſtum deceptionis, auro idolorum invento in illorum tunicis; igitur zeli velamine ſculptilia comminuerunt, ſed licèt comminuta, idola ſibi ſervarunt. [*Virus ſub velamine virtutis.*] Quid mirum, quòd ſoli caderent, cùm pridem concupiſcentia corruiſſent? Offendicula ferebant, dum ſecum materiam adorationis portabant: igitur illis videbatur portare aurum, & in auro ad lapſum ſecum portabant idolum; quoniam per religionis exterioris ſpeciem, in domum introducebant pravi cultus occaſionem.

8 *Ne inferas quippiam ex idolo in domum tuam.* Ex minimo maximus ignis erit. Iam enim converſio eius in frigiditatem facta; ſed occaſio fragilitati ex quolibet obvia: nec quicquam ex idolo admittitur, ne qui poſſederit improvisè moriatur: equidem ut excitet adorationis flammam, ſufficit in corde quicquam. [*Nocet in ictu oculi.*] Ideo dicitur ab Ezechiele: *Si oculos ſuos non levaverit ad idola.* Quanta erit effigies idoli occaſio, ſi nocet viſio? Vide dicta *Tom. 3. T. 8. D. 5. à* 8. At nota, non dici abſolutè *Idola*, ſed *Idola domus Iſraël.* [Ezech. 18. 6.] Indicatur maius in idola periculum, dum occaſioni miniſtratur pietatis venerabile velum. In Bethel, ubi domus Dei, de quo alibi, unum ex ſimulacris collocavit Ieroboam: & licèt cuncta idola prohibita, [3. Reg. 12. 29.] Iſraëlitici regni tantùm ſignantur idola; ne caderet incautè, qui Deum ſtudebat colere: etenim ibi inveniebant lubricam occaſionem ſimulacri adorationis, ſpecimine pietatis. [*Patent ſcandalo, quæ idola in templo.*] Occurrit in horum erectore intuitus pravus, quo in inferna demergitur humanum genus. Dixit enim Ieroboam in corde ſuo: *Nunc revertetur regnum ad domum David, ſi aſcenderit populus ut faciat ſacrificia in domo Domini: & excogitato conſilio, fecit duos vitulos aureos, poſuitque unum in Bethel, & alterum in Dan.* [V. 26.] Cognovit ſcandalum, verùm pertulit propoſitum. Fecit Deus miracula, ſed non deiecit, quæ elevaverat idola: & cum cognitione ſcandali? Et etiam adverſùs miraculo interveniente? Aliter privabatur auctoramine. Uſquequaquè uſuvenit huiuſmodi cæcitatis præcipitium, dum intervenit propter idola fœminarum ſcandalum. Pungit pravitas, ſed quid inter homines, ſi removetur iniquitas? Quid dicent, ſi proculcatum pulchritudinis idolum, in aram cordis erectum? Videbitur honoris dedecus, proijci huiuſmodi pondus. Primum honor, eſtò furor. In hominibus titivillitij, iuſtum, quòd tradantur huiuſmodi imagines oblivioni. [*Ubi mundi æſtimatur auctoritas, neque miraculis dimittitur pravitas.*] In illuſtrioribus, quæ dedecoris, lenocinia vanitatis: & permanſura idola, ſi cœlo miſceatur terra; quippe quòd alijs ſcandalum, liberiori auctoramentum, quin vel miraculis removeatur pravitas, quia mundi legibus iudicatur auctoritas: & quanvis cœlum ruat, conſcientia premat, animaque barathri præcipitetur in ignem; peccati occaſio ſubſiſtet duntaxàt per vanitatem. Noſtrates: *Por vanidad el empeño ſe ha de tener en pie, ſuſtentando la ocaſion, que concilia auctoridad: y aunque haya eſcandalo, què ha de hacer un hombre honrado, y de punto?* Iò triumphe! Propter honorem vaniſsimi nominis, diſcet auctoratus in igne; quid ſit propter idolum, maieſtatem proterere legis, ac honorem divinæ venerandæ maieſtatis. In rem ergo: alijs conſilijs quibat, maximè aſſumptus à Domino, Ieroboam, remotum habere principatum à domo David: quare igitur cogitat & erigit vitulos, ut in domo ſua perſeveret principatus? Malum profectò cogitamen, cæterùm efficax in prævaricationem: etenim nunquàm promptior ad idola occaſio optata peccati, quam religionis ſpecie. [*Religionis ſpecie fomes peccati.*]

9 Si in huiuſmodi vitulis aureis abijciuntur blandimina Veneris; quomodò virtus unico modo pariat continuò victorias, docet Tobias. *Cùm irent omnes ad vitulos aureos, hic ſolus fugiebat.* [Tob. 1. 5.] En victoria: nullo modo perſiſtentia, ſed fuga; quia non vincitur armis, ni ſint timoris: illeque ſolus vicit, quia ſolus idola fugit. [*Arma timidi valida Veneri.*] Accinit Achill. Bocch. Symbol. 70.

—— Nec reſiſtens
Impreſsionem ſuſtineat gradu:
Plerumque talem res habet exitum, [Achil. Bocch.]
Ut prælio decedat ipſa
Pars melior, ſibimetque tutum
Quærat ſalutis præſidium fuga.

Imago Nemeſis innuit, quantum in victoriam fuga pugnæ in pugna valet. *Una manu frenum, alterà menſuram cubiti tenentem effinxerunt* (ait Vincent. Chartar. in *Fortun.* à fol. 307.) [*Imago Nemeſis.*] *Huic ſimulacro corona capiti appoſita erat, qua & cervi & Victoriæ parva ſigna continebantur. Neque hoc Nemeſis ſimulacrum alas habebat, ſed poſteà apud Smyrnæos ſimulacra alata fuerunt; & ipſi Nemeſi alæ additæ, veluti Cupidini, quia huius Deæ Numen in ijs potiſsimùm apparere autumant, qui amore capti ſunt.* [Chartar.] Cuncta ſumpta ex Pauſan. *cap.* 32. Menſura ac frenum inſignia ſunt Nemeſis contra potentiam Cupidinis: etenim ſine Nemeſi ex prava concupiſcentia ſunt vota ſine menſura: & ubi occurrit in præcipitium occaſio, invenitur potentia Cupidinis ſine freno. Huius potentia ſunt [*Fomites libidinis.*]

[Delr.]
Otia, ſegnities, ſomnus; caro, fœmina, vinum;
Proſperitas, ludus; carmina, forma, puer.

Menſura verò ac frenum

[Drexel.]
Lectio, flagra, preces, confeſsio, lympha, labores,
Portarum excubiæ, Chriſti præſentia, pœnæ. [*Frena.*]

Adiſis Ierem. Drexelium in *Niceta*, p. 2. à *cap.* 8. Prævalebat pridem & cum freno & menſura in manu Nemeſis Cupidinis furor; quia non habebat alas Nemeſis, nec Amor: igitur hic perſiſtebat, nec illa avolabat, reſiſtens in infelicem exitum & vitæ incommodum; quoniam Cupido menſuram calcans, excutiebat frenum. Aliquid in triumphum cogitatum à Nemeſe, ne cederet, uti ſolebat Amori, quia in occaſione prævalebat voluptas; & ſumpſit alas. [*Victoria ex eius fuga.*] Parta eſt victoria fugà: & ſine ullo, conſeruit procul vulnere certamen; quippe perniciter fugit certaminis occaſionem. In ipſa fabula notatur victoriæ modus, & certaminis effectus. Dum alas Nemeſis habuit, etiam Cupido voluptatis aſſumpſit: etenim ſi alæ in velociorem curſum, pennis ab utroque ſumptis, ceſſavit prælium; quoniam ſimulatque Nemeſis volatu fugit, Cupido alatus feſtinanter avolavit. De Cantharidis dicit Plin. 11. *cap.* 35. *Venenum hoc remedia ſecum habet: alæ medentur.* [Plin.] Hinc alatus Cupido, ut alæ cognoſcantur pro remedio: igitur ſi in venenum ala & ala, vulnerum alexipharmacum in cupita, fuga & fuga. Hinc cervi ac in corona ſigna victoriæ; quia ut victoriam virtus conſequatur, adinſtar cervi fuga pro pugna capietur. Doctè quidem quidam apud Anton. à Matre-Dei in *Prælud. Iſagog.* 3. Dub. 5. Excurſ. 1. ſect. 5. dixit, & periculum monuit:

[A Matr.]
Quid facies, facies Veneris ſi veneris ante?
Non ſedeas, ſed eas: ne pereas, per eas.

Siccine cœleſtia amantes haud cadent: aſſument pennas ut aquilæ: volabunt & non deficient: equidem qui non volat, maximè ſtrage viſa, pernix deſcendit in tartara.

10 Diximus *Didaſc.* 2. n. 7. ex Philone Biblio in ſeditione Core terram verſus inferos apertam eſſe, & mox in priſtinum ſtatum coäluiſſe. Cum patre fuiſſe filios Core, conſtat teſtimonio ſacræ Scripturæ, Unde dicitur: *Factum eſt grande miraculum, ut Core pereunte, filij eius non perirent.* [Num. 26. 10.] Philo verò ait: *Miſit Core convocare ſeptem filios ſuos, & non aſcenderunt ad eum: & aperta eſt terra coram ipſis: & miſerunt ad eum filij eius, dicentes: Si adhuc inſtat furor tuus, quis te adiuvabit in die perditionis? Et non audivit eos, & aperuit terra os ſuum, & deglutivit eos.* [Phil. Bibl.] Cum patre erant. Sanè perirent, ſi inibi permanerent: ſalvique facti, patre in ſeditione pereunte; quia receſſerunt quantocyus ab occaſione peccati. [*Conſulit ſaluti, recedens ab occaſione peccati.*] In patris tabernaculo fovebatur crimen, & etiam ignis in futurum cruciamen. Vocabat patris auctoritas, revocabat Dei maieſtas: huius adhæſit animus & fugerunt longiùs, immunes periculo, quorum affectum Deus comprobavit miraculo: equidem fugerunt ex inferno flammam urentem; quia deſeruerunt ſtatim & locum & occaſionem. Neſcientes periculum, propugnabant patris propoſitum. Aperta eſt, ut pœnas lueret, faſtidita terra; ac conſilio mutato à filijs concepta fuga: etenim fugerunt flammam, quia reſipuerunt videntes terram diſruptam. Huiuſmodi flamma & ignis, uti diximus ibid. ſignant vexamina Veneris: quæ nec tormentis compeſcitur, neque dolore frenatur ſiquidem ita exedit in occaſione præcordia; ut minimè deſeratur, quantunvis pateſcant tartara. Dixit quæ furens, apud Senec. in *Hippol.* v. 610.

Non me per altas ire, ſi iubeas, nives, [Senec.]
Pigeat, non ſi per ignes ire.

11 Occaſio ergo fugienda, ſed cautè & modo, ne fuga fiat (quæ arte fugitur) occaſio, illà vulnerato affectu; quoniam vafritie Veneris, etiam ignis inter nives. Succinit Pontan.

Hui concreta gelu, nivibuſque oppreſſa malignis, [Pontan.]
Uritur & medijs fervet maleſana ſub undis.

Hoc intuitu contra Cupidinem, cum præfatis inſignijs in rota priſci collocarunt Nemeſim. Chartar. d. etenim ni de inſidijs vigil in occaſione caveat, cum freno & menſura rotat: [*Cautè fuga fiat.*] & non ſolùm uti impulſa deijcitur, ſed altiùs præcipitatur; ut magis æſtuet flammis, ex dolo Veneris.

Quæ rigidas cogit ſæpe calere nives. [Bapt. Pius.]

In Dodoneo fonte, ut diximus *Tautolog. præced.* n. 23. fax extincta accenditur; quia in occaſione ardet amor, & quo extinguitur. [*Ardet amor, quo extinguitur.*] Sufficit ſtatus ut flamma excitetur. Vires agitata reſumit, atque extincta redardeſcit. Semper lucta, atque crepera victoria, ſive viceris, ſive victus receſſeris. *Seu viceris*

Iuſtin.

(dicit Iuſtin. *Hiſtor.* lib. 31.) *tunc etiam cum victo & iacente luctandum.* Cupido adinſtar Anthæi nonnunquàm inflammat: nimirùm victor, cùm cecidiſſet, erat. Horat. 1. *Epiſt.* 18. v. 85.

Horat.

Neglecta ſolent incendia ſumere vires.

Nec flamma ceſſat, infernus etiam ſi guttura pandat. Dicunt qui affecti fugere occaſionem; ſed per lapſum conſtat duntaxàt apparentia fugæ; quippe ſubtrahitur corpus, ſed perſeverat affectus: tuncque magis fallitur, irruitque inſidioſa voluptas; dum videtur eſſe foràs. Aptè Ovidius, qui didicit, ex his quæ paſſus. 15. *Metam.* fab. 3. ſuccinit:

Ovid.

Sic fugiunt pariter, pariterque ſequuntur.

Unde iterùm occaſione labant, fugientes cæſpitant in eo quod fugiunt; quia ſequentes non diſcedunt.

12 Iacent enim qui lubrici proſtrati à Venere, in quorum cor altè infixæ ſagittæ. Eſt miſer omnis amans: qua de cauſa fax

Cōditio facis Cupidinis.

Amoris picta eſt vibrans flammas & miſerias; quippe laſcivus ſub flagro Veneris ſaturatus ærumnis. *Tot ſunt in Amore dolores.* Vide Oth. Væn. *Emblem.* 102. Nonnulli pœnis reſipiſcunt, ſed iacentes non ſurgunt; quoniam pœnarum ducti amore dulcore, pœnitet reſipiſcentiæ. Non iacet, qui verè

Pſal. 19. 9.

ſurgit. *Ipſi obligati ſunt & ceciderunt: nos autem ſurreximus, & erecti ſumus*: dicit qui telis Cupidinis ſaucius, ſed ſalvus David. Nec mirum, quòd flagellati iaceant ſub tyrannide Veneris, qui lapſus & relapſus dicunt honoris obligationes: de quorum inſania diximus, *n.* 8. & *Tom.* 1. *T.* 6. *D.* 1. *à n.* 4. *D.* 3. *n.* 13. *& D.* 8. *à n.* 12. Maluend.

Maluend.

Curvati ſunt. Neceſſarium, quod caderent, ſequentes Venerem: qui nullam legis obſervatunt rectitudinem: at lamentabile, quòd ita acerbè à voluptate tractentur, & nequaquàm erigantur. *Nos autem*, ſubdit David, etſi dedititij *ſurreximus, & etiam erecti ſumus.* Surgit qui iacet, ſimulque ſurgendo erigitur; quo elevatio iacentis deſignatur. Cur ergo quaſi novum erectionem ſurgendo oſtendit; quaſi nullatenùs erigeretur, qui

Non ſemper qui fugit, periculū removet.

ſurgit? Signat fugientem Venerem, ſed relapſus nequaquàm occaſionem. Non omnis qui fugit, periculum amovet. Dum periculum removetur, ſurgens erigitur. Maiori ruinæ patet, ſi tantùm ſurgit; quia inſidiæ in altum levant, fidentes ut lapſu diſsito ruant, & relabantur, qui ſine erectione ſurrexerunt: melius enim eſſet illis iacere, quàm denuò præcipitari. Propter dolos deijciuntur, dum allevantur; quippe ſequuntur quæ fugiunt: cadunt, iacentque ſurgentes, igitur volant occaſioni relapſus proximiores. David cecidit & occaſione corruit, verùm erectus ſurrexit, habens in elevatione rectitudinem; quia pœnitens fugit Venerem & occaſionem. In fuga ſanè ſalus, ſi in fuga cautè ſit modus: equidem cùm non exulet affectus, & inſidiæ veneni ſint in ipſo medicamine; fugientes ſine affectu ſunt in maiore diſcrimine: equidem ſi in fuga cadunt, ſurgentes non eriguntur. Dicit vel Ethnicus, 1. de *Amor. remed.* à v. 157.

Ovid.

Ecce fugax Parthus, magni nova cauſa triumphi
Vince Cupidineas pariter, Parthaſque ſagittas.

In Parthis victoriam ex fuga vidimus, *n.* 3. Ergo in fuga ad victoriam non omninò fidendum, quippequàm in fuga latet quoque periculum. Quomodò ergo ſuperandæ ſagittæ Veneris, adinſtar Parthi, ut acriùs

Quomodò in fuga periculum?

pugnet, fugacis? Non ſuperantur, ſi fugiat corpus, & ſequatur affectus. Aſtruit Ambroſ. d. *Volumus enim plerumque fugere; ſed ſi non penitùs excutimus animo, tollimus magis quàm relinquimus.*

Ambroſ.

Salus in fuga, ſed tota; aliàs novum in pace bellum, ſi aſſumitur quod relictum: ſimulque in victoriam deſignantur Veneris iaculum, & fugitivi Parthi ſubdolò telum; ut in fuga etiam latens caveatur periculum: etenim ni fiat fuga oculatà prudentiâ, fuga etiam Veneris acutiſsima ſagitta. In fuga miramur lapſum, quippe non videmus latens in medicina venenum. Hæ ſunt planè technæ Veneris.

Si cauſam fugitivi quæris amoris.

Id. 2. verſ. 247.

13 Affectus igitur relinquendi, dum etiam mutatur locus; quia ex nobis ipſis gerimus, unde certamina toleramus. De Cherubinis dicit Ezechiel: *Euntes ibant, & non revertebantur, cùm ambularent.*

Ezech. 1. 17.

Quis enim eundo non proficiſcitur, & ambulando revertitur? Qui odit & ſimul amat.

Odi, nec poſſum cupiens non eſſe, quod odi.

Id. 2. *Amor.* Elcg. 4. v. 5.

Qui odit voluptatem, verùm amat occaſionem. Iens iret, ſi utrumque fugeret: at iens in receſſu manet, & labitur; quoniam in ipſa fuga inde diſcedens revertitur. Hinc ubi, *Dilecti, Dilecti*: Hebr. *Retrovertentur, retrovertentur: fugerunt, fugerunt*:

Pſal. 67. 13.

igitur ne revertantur, ac in virtute fugæ detur victoria; fuga in fuga neceſſaria. Cauſam ſignat Stoicus.

Et neceſſaria fuga in fuga?

Senec.

Quid ergo? Tam longas ſpes relinquam? Ab ipſa meſſe diſcedam? Ab his ergo (ait *Epiſt.* 22.) *inviti homines recedunt, & mercedem miſeriarum amant, & execrantur. Sic de amica queruntur: ideſt, ſi verum affectum eorum inſpicias, non oderunt.* Miſerias in huiuſmodi tergiverſationi-

nibus odientium & amantium iurè dicit Stoicus; ut conſtet quo angatur animus: etenim nulla maior miſeria, quam à quo fugit appropiare fuga. Summa namque infelicitas, dum lactat falsò derelicta voluptas; reverti progrediendo, atque permanere eundo: quandoquidem avolare videtur amoris furor; verùm laſcivè perſeverat amor.

Unde amor in odio?

Horat.

Odiſti & fugis.

Dicit Horatius, lib. 1. *Satyr.* 3. v. 86. Utroque comite, cor redditur libertati: igitur cum fugà & odio calcata conſtet occaſio (ne in idipſum revertatur, qui fugà egreditur, & aliter fuga haud fuga ſit, ſed duntaxàt apparentia) odit & fugit; quia non fugit in fuga qui non odit, revertens iterùm in execratum crimen, quippe criminis in fuga non ſeponit occaſionem. Adi dicta, *Tom.* 4. *T.* 9. *D.* 3. Monet, excitatque cautionem Benedictus Pater, *Regul.* Sanct. cap. 7. gr. 1.

S. Bened.

Cuſtodiens ſe omni horà à peccatis & vitijs, ideſt, cogitationum, linguæ, oculorum, manuum, pedum, vel voluntatis propriæ: ſed & deſideria carnis amputare feſtinet.

Libido adinſtar Sirenum.

Ab huiuſmodi pharetris tela libidinis. Venus in occaſione adinſtar Sirenum eſt: in ſuſpenſionem fugitivi curſus ſat ex mulcimine vox. Floridè Claudian. *Epigram.* 37.

Claudian.

Dulce malum pelago Siren, volucreſque puellæ.
Muſica ſaxa fretis habitabant dulcia monſtra,
Blanda pericla maris, terror quoque gratus in undis.
Figebat vox una ratem, nec tendere certum
Delectabat iter reditus, odiumque iuvabat:
Nec dolor ullus erat: mortem dabat ipſa voluptas.

DIDASC. V.

Triumphus Chriſti ante pugnam & victoriam.

1 DE Marci Curtij devotione egimus hic *Didaſc.* 2. n. 3. At alio ſaniore intuitu facta, quàm à Liceto ficta.

M. Curtij devotio.

Refert, ut accidit, Tit. Livius *lib.* 7. ſect. 15. & Oroſius *lib.* 3. *cap.* 1. *Cùm in media parte fori* (inſit Valer. Maxim. *lib.* 5. *cap.* 6. n. 2.) *vaſto atque repentino hiatu terra ſubſideret, reſponſumque eſſet; re illum tantummodò compleri poſſe, qua populus Rom. plurimum*

Valer. Max.

valeret; Curtius & animi & generis nobiliſsimus, interpretatus, Urbem noſtram virtute armiſque præcipuè excellere; militaribus inſignibus ornatus, equum conſcendit, eumque vehementer admotis calcaribus præcipitem in illud profundum egit; ſuper quem univerſi cives honoris gratià certatim fruges iniecerunt, continuòque terra priſtinum habitum recuperavit. Unde Statius, 1. *Silvar.* 1. v. 65.

Stat.

Ipſe loci cuſtos, cuius ſacrata vorago,
Famoſuſque lacus, nomen memorabile ſervat.

Emineant ſacra profanis. Deliquit Adamus, cum quo ſimul damnatum humanum genus. O Adam! commoviſti terram, & conturbaſti eam: ſana contritiones eius, quia commota eſt. Sed non vales. Cœlum fecit nocens, & terra hiatum, ut deglutiret, aperuit:

Alc. Avit. 3. v. 298.

——— Motumque dedit conterrita tellus.
Nil ſupereſſe mali, quod non vel perpetret orbis,
Vel toleret, plenus ſcelerum, plenuſque dolorum.

Unde ex crimine commiſſo, facto pacto cum inferno, cecidit ſuper homines caligo: *Propterea dilatavit infernus animam ſuam, & aperuit os ſuum abſque ullo termino.*

Iſai. 5. 14.

Peſtis ſine diſcrimine graſſabatur, quin hiatus ex prima ſupplantatione clauderetur; quouſque pro cunctis aliquis ſeſe dederet, ut in priſtinam faciem terra rediret.

Chriſtus ſe morti dedit, ut homines liberaret.

Ioannes vidit *cœlum novum & terram novam: primum enim cœlum & prima terra abijt.*

Apoc. 21. 1.

Unde utrumque novum, vel in utroque ſpecimen novitatis? *Chriſtus dilexit nos, & tradidit ſemetipſum pro nobis*: haccineque dilectione nova videtur terra, cœlumque novum; quia iam cœlum apertum, & infernum ex voto videmus clauſum. Ita charitas eximia triumphat, & locus nomen memorabile ſervat: dedit enim ſe ut liberaret ſuum populum, & acquireret ſibi nomen æternum.

Epheſ. 5. 2.

2 *Tradens tradet illos* peccatum illorum (ſi fuerit peccatum, aut macula criminis) dixit Achior de Bethulicis: amor Chriſti uti eximius exponitur; dum morti, in triumphum de morte traditur: etenim pro hominibus eximia in amore fides; ubi ſe tradidit, ne traderentur homines. *Si ergo me quæritis, ſinite hos abire.*

Iudith. 5. 24.

Ioan. 18. 8.

Inde illuſtre nomen, teſtans pectoris ſupereminenter charitatem: igitur ſeſe dedit, ut ſalvos deditos faceret. Ad rem Euripid. in *Phœn.* à v. 90.

Euripid.

Dicito ſalutem civibus & urbi.
Utrique pharmacum ſalutis,
Abeo, valete. Solus cum multis
Quod futurum eſt, patiar. Quid enim patiar?